

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КОМП'ЮТЕРНОГО ПЕРЕКЛАДУ (НІМЕЦЬКА ТА УКРАЇНСЬКА МОВИ)

У наукових дослідженнях приділяється недостатньо уваги використанню новітніх інформаційних технологій (ІТ) у процесі професійної підготовки майбутніх перекладачів. Тому метою цієї статті є аналіз можливостей застосування інноваційних технологій у перекладацькій діяльності. У статті розглядаються основні проблеми, пов'язані з оптимізацією комп'ютерного перекладу, зокрема труднощі, що виникають при використанні технологій ТМ та поєднанні комп'ютерного перекладу і редагування тексту.

Ключові слова: системи програмного забезпечення перекладу, комп'ютерні програми перекладу, конфігурація комп'ютера, редактори словників, глосарії термінів, німецько-український та українсько-німецький напрямки перекладу, редагування перекладу, типові помилки машинного перекладу, обслуговування програмного забезпечення, пам'ять перекладу, сервіси онлайн-перекладу.

Нині перекладання без персонального комп'ютера уявити собі дуже важко. На ком'ютерах встановлюються складні операційні системи, вони розширюються, при роботі з ними використовується широкий спектр програмного забезпечення. Досить високого рівня розвитку досягли й сучасні комп'ютерні програми перекладу.

У сучасному світі існує багато прихильників систем комп'ютерного перекладання. 1994 року у Люксембурзі був створений Центр перекладів, який бере участь у здійсненні далекоглядних колективних проєктів, таких як інтерактивна термінологічна база даних для забезпечення потреб Європейського Союзу [17].

Міхаель Фішер посилається на систему Systran, яка ніби надає додаткову допомогу перекладачам. З 1998 року перекладачі Європейського Союзу мають доступ до цієї програми, яка порівнює тексти з уже перекладеними текстами та пропонує переклад з достатньою подібністю. Ця автоматизована система може обробляти до 2000 сторінок на годину, забезпечуючи приблизний переклад, який може бути переглянутий і відредагований [18].

Проте дискусії про доцільність створення й застосування комп'ютерних програм перекладу не вщухають. Нерідко доводиться чути, що вони працюють незадовільно, тому краще обходитися без них. Такі відгуки є частково справедливими, адже існуючі програми комп'ютерного перекладу інколи видають цілковиту нісенітницю при перекладі текстів [9].

Редагувати поганий машинний переклад є заняття трудомістке і вельми неохоче виконується редакторами та перекладачами, яким часто простіше перекласти текст заново, «з нуля», ніж машинним чином вишукувати і виправляти помилки [7, с. 252].

Навіть на сайті такого авторитетного бюро перекладів як «Апрель» акцентується якісний аспект автоматичного перекладу: «бюро перекладів «Апрель» НЕ використовує засоби машинного перекладу!» [2].

Наші найкращі професійні перекладачі вважають, що покладатися на електронні засоби перекладання не можна. Причина різних поглядів криється в існуванні численних проблем, які заслуговують на увагу. Основні проблеми комп'ютерного перекладання піддаються навіть певній систематизації.

Першу групу проблем утворюють проблеми на рівні змісту самого курсу. Якою має бути сама тематика дисципліни? Макоєд Н.О. пропонує виносити на опанування в рамках програмного матеріалу такі теми: програми розпізнавання текстів для сканерів, резидентні програми-словники, особливості використання програм-словників для перекладу текстів, принципи побудови автоматизованого перекладу текстів [6].

Низку можливостей використання інформаційних технологій у процесі професійної підготовки майбутнього перекладача виділяє Н. С. Шалова:

- негайний зворотний зв'язок між користувачами інформаційно-комунікативних технологій;
- архівне зберігання досить великих обсягів інформації з можливостями їх передачі;
- втоматичний переклад за допомогою комп'ютерних перекладачів;
- автоматичний переклад за допомогою комп'ютерних словників;
- автоматичне реферування та анотування матеріалів;
- автоматизовані системи перекладу [16].

І. Ю. Юрова виділяє ширше коло проблем, поєднуючи комп'ютерний переклад і редагування тексту: комп'ютер у перекладацькій діяльності; комп'ютерні програми перекладу; електронні одномовні та перекладні словники; електронні довідники, мультимедіа-енциклопедії загального і спеціального призначення; Інтернет та електронна пошта; використання комп'ютера на різних стадіях перекладу; види програм перекладу та їхні особливості; редагування комп'ютерних перекладів [14].

Друга група проблем – незадовільна конфігурація комп'ютера.

Поняття мінімальної конфігурації зазвичай зв'язується з конкретним типом центрального процесора, стандартними або мінімальними для нього розмірами внутрішньої і зовнішньої пам'яті, клавіатурою і монітором [1].

Конфігурація ПК пояснює основні властивості кожної складової комп'ютера.

Мінімально необхідна конфігурація комп'ютера для установки серверної частини PROMT Language Service Provider 9.0 (LSP) передбачає:

- IBM PC-сумісний комп'ютер з процесором Pentium 500 МГц або вище;
- 128 Мбайт оперативної пам'яті;
- монітор і відеоадаптер SVGA або кращої роздільної здатності;
- пристрій для читання компакт-дисків CD-ROM (для інсталяції);
- «Мишу» або сумісний пристрій;
- Операційну систему:
 - MS Windows Server 2003;
 - MS Windows Server 2000 Service Pack 3;
- Наявність. NET Framework 3.0 (встановлюється разом з продуктом).

Мінімально необхідна конфігурація комп'ютера для установки клієнтської частини PROMT Language Service Provider 9.0 (LSP) охоплює:

- IBM PC-сумісний комп'ютер з процесором Pentium 500 МГц або вище;
- 64 Мбайт оперативної пам'яті;
- монітор і відеоадаптер SVGA або кращої роздільної здатності;
- пристрій для читання компакт-дисків CD-ROM (для інсталяції);
- «Мишу» або сумісний пристрій;
- Операційну систему:
 - Windows 2000 Service Pack 3 (або вище);
 - Windows XP Service Pack 2 (або вище);
 - Windows Vista;
 - Windows 7;
- Наявність. NET Framework 3.0 (встановлюється разом з продуктом) [19].

Програмне забезпечення становлять засоби базового програмного забезпечення та пакети прикладних програм. Підбір конфігурації комп'ютера є нелегкою справою для початківця у галузі перекладання. Її змінюють у випадку необхідності, що залежить від обсягу матеріалу, який перекладається, та типів перекладацьких послуг.

Існують також проблеми сумісності численних версій різного програмного забезпечення. Останні версії програмних продуктів безперечно мають переваги, тому що вони забезпечують більшу функціональність, прискорюють процес перекладання та підвищують якість перекладу.

Сучасні комп'ютери знімають питання конфігурації взагалі.

Третя група проблем стосується умов роботи перекладача. Не кожне агентство чи бюро перекладу є спроможним забезпечити штатним та незалежним перекладчам належні умови праці.

Четверта група – відсутність якісних редакторів для лексикографічної діяльності. Бракує словників для існуючих програм, зокрема для німецько-українського та українсько-німецького напрямків перекладу. Паперові словники оцифровані переважно у форматах DJVU чи PDF. Спеціальних конверторів для їхнього перетворення у формат тієї чи іншої системи програмного забезпечення перекладу не існує.

Поки що важко назвати оффлайнову програму, яка могла б бути ідеальною для перекладання з використанням німецько-українського та українсько-німецького напрямку. Найбільш популярним залишається пакет Trados, центральне місце в комп'ютерному перекладі займає освоєння різних компонентів цього пакета, призначених для створення баз даних (БД) перекладів, глосаріїв, для перекладу html- файлів і т.ін.

Програма PROMT не забезпечує переклад з німецької мови українською мовою і зворотний переклад. Можна спочатку перекласти документ російською мовою, а потім використати додаткові програми перекладу з російської мови українською, такі як Рута та ін.

Редагування результатів російсько-українських перекладів науково-технічних текстів, виконаних широко розрекламованими автоматичними перекладачами, свідчить, що поряд з помилками, пов'язаними з недосконалістю алгоритмів перекладу, часто трапляються помилки словникового характеру [14, с. 141-145].

П'ята група – проблеми, пов'язані з використанням термінології. Коли починаєш працювати, то з'ясуєш, що в словниках не зафіксовані саме ті терміни, які потрібні тобі в даний момент. Додаткові складності пов'язані з тим, що в іншомовних першоджерелах не до кінця ще сформована несуперечлива система термінів. Не зайвим було б поцікавитись у замовника, яка термінологія використовується у його компанії, а потім скласти окремий глосарій термінів до тексту, що має бути перекладений. Лише обізнаність з термінологією компанії замовника допоможе уникнути неоднозначного або помилкового тлумачення того чи іншого терміна.

Деякі професійні агентства перекладів запевняють своїх замовників у тому, що для кожного спеціалізованого перекладу складаються окремі глосарії термінів, що використовуються, але незалежних перекладачів можуть озайомлювати з цими глосаріями вже після виконаної ними роботи.

Шоста група проблем порушує питання якості перекладу.

Типовими помилками машинного перекладу є неперекладені слова; лексичні і лексикографічні помилки; помилки в перекладі зворотів; помилки в перекладі прийменників; порушення узгодження і керування; недозволена омонімія; помилки в перекладі пасивних конструкцій [4, с. 291-293].

Системи комп'ютерного перекладу застосовують навіть ті, хто не знає мови.

В одному з судів Лондона 2012 року через відсутність перекладача довелося використовувати програму для комп'ютерного перекладу Google Translate, щоб пояснити підзахисному, яке покарання йому присуджене. Один адвокат під час консультації з клієнтом змушений був показати йому на телефоні перекладену через інтернет фразу «засідання переноситься через відсутність перекладача». Причина ж була в тому, що більшість кваліфікованих перекладачів відмовились працювати за платню, втричі меншу, ніж раніше [15].

Це свідчить про те, що лінгвістичний, перекладознавчий та фаховий аспекти мають велике значення.

Справжні перекладачі є не тільки мовознавцями, а й експертами у конкретній галузі: це – юристи, економісти, інженери, бухгалтери, фахівці у сфері інформатики, а іноді також історики чи лікарі. Результат перекладу визначає не тільки досконале знання мови оригіналу та перекладу, а не меншою мірою – розуміння суті складної проблематики [5].

Сьома група проблем – це проблеми, котрі стосуються обслуговування самого програмного забезпечення. Так, існує безліч нюансів, що мають місце через недосконалість систем програмного забезпечення перекладу.

Недосконалість будь-якого алгоритму перекладу природних мов пояснюється складністю завдання формалізації процесу перекладу таких мов, у тому числі й мов науково-технічних текстів. У зв'язку з цим об'єктивно існує певний відсоток неправильного перекладу [14].

Існують два принципово різних підходи до побудови алгоритмів машинного перекладу: заснований на правилах (rule-based) і статистичний, або заснований на статистиці (statistical-based).

В кінці 2010 року компанія PROMT представила гібридну технологію перекладу. Гібридна технологія перекладу заснована на поєднанні методів машинного перекладу, заснованого і на правилах, і на статистичному машинному перекладі. Такий підхід дозволяє використовувати переваги обох технологій [20].

У світі існує дуже багато програм машинного перекладу. Крім систем машинного перекладу, існують програми, принцип роботи яких заснований на технології Translation Memory. Всі програми, що працюють за технологією накопичувального перекладу, можна умовно розділити на дві групи: програми, що вбудовуються в текстовий редактор, та програми з власним інтерфейсом [13, с. 86].

Різні стандарти та декілька основних форматів пам'яті перекладів також створюють певні проблеми. У кожній конкретній системі ПП дані зберіга-

ються в своєму власному форматі (текстовий формат у Wordfast, база даних Access у Déjà Vu), але існує міжнародний стандарт TMX (англ. *Translation Memory eXchange format*), заснований на розширюваній мові розмітки XML, який можуть створювати практично усі системи ПП. Завдяки цьому результати роботи перекладачів можна обмінювати між додатками. Перекладач, що працює з OmegaT, може використовувати ПП, створену у Trados, і навпаки.

У теперішній час якісні бази Translation Memory виготовляють декілька виробників, у тому числі Atril (системи Déjà Vu), Wordfast LLC (Wordfast), SDL International (Trados) та інші. Більшість типів баз Translation Memory ефективно функціонують і є сумісними з програмами PROMT.

OmegaT підтримує такі формати документів, як HTML и HTML, Microsoft Office 2007 XML, OpenOffice.org/StarOffice, XLIFF (Okapi), MediaWiki (Wikipedia), неформатований текст; так що не завадить встановити і OpenOffice.org. Пакет вміє конвертувати файли, створені в MS Office. Починаючи з версії 2.04 OmegaT може також перекладати поточний абзац тексту через Google Translate.

Проблема полягає також у тому, що бази ПП перекладач змушений створювати сам. Для забезпечення швидкості та ефективності роботи з накопичувальною пам'яттю час від часу потрібно виконувати її реорганізацію. Обслуговування баз ПП все ще залишається не автоматизованою працею, а помилки під час обслуговування можуть мати негативні наслідки.

Соловійова А.В. перераховує деякі труднощі, що виникають при використанні технології ТМ: буває важко відстежити контекст сегмента тексту, що перекладається; програмні оболонки для технології накопичувального перекладу підтримують далеко не всі можливі формати; кількість підтримуваних форматів обмежена (хоча для деяких пакетів існують спеціальні надбудови – фільтри, що дозволяють додавати підтримку формату, проте їх кількість також обмежена і вони випускаються розробником достатньо рідко); програмні оболонки, як правило, є несумісними (єдиного стандарту для всіх CAT-програм поки що не існує); висока вартість програм, особливо мережних версій (які проте мають свої обмеження, наприклад, на обсяг бази даних, що зберігається на сервері); всі програмні додатки (наприклад, фільтри) також платні; існують безкоштовні або умовно-безкоштовні CAT-програми, але особливого поширення вони не отримали в силу своєї незначної функціональності; якщо сегмент був перекладений некоректно, а перекладач або редактор його пропустили, то при використанні цієї бази надалі всі аналогічні сегменти будуть також перекладені некоректно; необхідно постійно відстежувати якість баз даних ТМ, оновлювати і редагувати їх вміст, що виконується без автоматизації, в іншому випадку їх цінність значно знижується;

низька ефективність при роботі з текстами, в яких повторюваних сегментів мало або немає взагалі; різний порядок слів у різних мовах може ускладнювати сегментацію тексту [13, с. 83].

Сайт Englishhelp.ru містить значну кількість програм, призначених для перекладачів – системи автоматизованого перекладу, редактори пам'ятей перекладів, програми для вилучення термінології, онлайн-інструменти для перекладу і багато іншого [11].

Можна висловити тільки співчуття людині, яка почне знайомитись з цими програмами. На неї чекатиме багато неприємних сюрпризів. Хоча фахівці з інформатики й запевняють нас у доступності й працезданості усіх можливих програм перекладу, їхня функціональність може бути дуже обмеженою. Роботодавці ж наполягають на застосуванні лише певного пакета [12].

Відомим фактом є те, що найкращими програмами є комерційні програми. Перекладачам-початківцям важко працювати, не маючи дорогих ТМ-програм, наявність яких вважається ознакою професіоналізму.

Що ж до використання піратських копій, то вони, як правило, мають всього один-два словники з відносно невеликою кількістю слів. У ліцензійної ж копії є широкий вибір спеціалізованих словників. Таким чином, використання піратських копій не тільки неетично з моральної і правової точок зору, але і не дозволяє отримати якісний переклад текстів [3].

Багатьом перекладачам доводиться мати справу більше ніж з одним текстовим редактором Microsoft Word або його аналогами. Практично всім рано чи пізно доводиться працювати і з презентаціями в Microsoft PowerPoint, з електронними таблицями в Microsoft Excel, і навіть з матеріалами, зверстаними в QuarkXPress або Adobe In Design. Дуже часто замовник просить перекласти документ, збережений у форматі PDF, причому нерідко йдеться про жахливо відскановані факсові документи [13, с. 19].

Для перетворення графічного документа в текстовий файл необхідно провести розпізнавання тексту. Перетворення графічного зображення в текст здійснюють програми оптичного розпізнавання тексту (Optical Character Recognition, OCR). Найпоширеніші системи оптичного розпізнавання тексту – ABBYY FineReader і CuneiForm.

При роботі з паперовим оригіналом, а саме з такими документами доводиться найчастіше мати справу, головною проблемою є забезпечення щільного прилягання сторінки до поверхні скла сканера. Цьому заважає переплетення книжки. Чорна смуга показує, як місце підшивки сторінок не дозволяє отримати добре зображення. До того ж, ця смуга закриває частину тексту.

Особливо уважно треба переглядати тексти, одержувані в результаті розпізнавання відсканованого зображення, тому що в них можуть міститися

помилки, які нерідко призводять до того, що окремі слова залишаються не перекладеними всього через одну неправильну літеру [10, с. 14].

Восьма група проблем пов'язана з тим, що залишається недостатньо розкритим потенціал глобальної мережі Інтернет на шляху вдосконалення фахової підготовки майбутніх перекладачів.

З'явилися доповнення до браузерів та контекстні онлайнів програми, які не потребують підключення браузера, такі як Lingo.es, QTranslate (підтримує роботу з Google Translate, перекладачем від Microsoft, є служба Promt і Babylon, підтримується сервіс SDL, Yahoo! і Яндекс переклад) чи Dictier.

З'являються нові сервіси онлайн-перекладу. З часом комерційні онлайнів сервіси перекладу без всякого сумніву зможуть становити серйозну конкуренцію як для незалежних перекладачів, так і для агентств, бюро, центрів перекладу чи відділів перекладу компаній та фірм, які не мають власних сайтів і не використовують інноваційних технологій.

Дев'ята група – це фінансові проблеми. Незважаючи на розвиток ринку, вартість послуг на українському ринку значно відрізняється від європейських стандартів, де 50–70 у.о. вважається нормою за стандартну сторінку, у той час як у нас вона рідко перевищує 10 у.о., а в нинішніх умовах, коли бюро знижують вартість послуг, вартість перекладу однієї стандартної сторінки може становити близько 5 у.о. [8].

Деякі бюро перекладів пропонують знижки потенційним замовникам, котрі можуть легко заощаджувати, не перекладаючи той самий текст двічі.

Залежно від кількості повторюваних сегментів роботодавці можуть відповідним чином знижувати й винагороду за роботу.

Висновки:

Проблеми комп'ютерного перекладу мають досить різноманітний характер. На підставі викладеного вище матеріалу можна зазначити, що багато проблем є актуальними, нагальними і потребують оперативного втручання та вирішення. Основні проблеми комп'ютерного перекладу можуть бути систематизовані таким чином: проблеми на рівні визначення змісту самого курсу, незадовільна конфігурація комп'ютера, несумісність програмного забезпечення, незадовільні умови роботи перекладача, стан комп'ютерної лексикографії, забезпечення лексикографічних систем та програм перекладу німецько-українськими та українсько-німецькими словниками та базами ПП, певні труднощі перекладу термінології, необхідність попереднього та постредагування тексту, недосконалість програмного забезпечення. Недостатньо розкритим є також потенціал глобальної мережі Інтернет на шляху вдосконалення фахової підготовки майбутніх перекладачів.

Незважаючи на наявність певного кола проблем, розвиток умінь застосування комп'ютерних перекладацьких технологій у професійній діяльності робить вагомий внесок у процес удосконалення якості освіти. Програми-перекладачі забезпечують навички двостороннього перекладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Архитектура, конфигурация, платформа эвм [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.gpntb.ru/win/book/3/Doc3.HTML>
2. Бюро перекладів «АПРЕЛЬ» [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.april.com.ua/ua/main.html>
3. Васильев Алексей. Компьютер на месте переводчика [Електронний ресурс] : «Подводная лодка». – 98. № 6. - Режим доступу : <http://www.ets.ru/arc07-r.htm>
4. Волошин В.Г. Комп'ютерна лінгвістика: навчальний посібник. - Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. - 382 с.
5. Друзенко Світлана. Режим багатомовності в інституціях ЄС як виклик для України [Електронний ресурс] : Юридичний журнал. - 2009. - №7. - Видавнича організація «Юстиніан». - Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3253>
6. Макоєд Н.О. Формування у майбутніх інженерів умінь перекладу фахових текстів із застосуванням комп'ютерних технологій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04. / Н.О. Макоєд. Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К.Д.Ушинського. — О., 2002. — 21 с..
7. Марчук Ю. Н. Компьютерная лингвистика : учебное пособие / Ю.Н.Марчук. – М.: АСТ: Восток – Запад, 2007. – 317 с.
8. Огляд ринку перекладацьких послуг України [Електронний ресурс] : 2010. - Режим доступу : <http://ukrarticles.pp.ua/наука/12199-obzor-rynka-perevodcheskix-uslug-v-ukraine.html>
9. Орел М.В. Перспективи машинного перекладу [Електронний ресурс] - Режим доступу : http://www.rusnauka.com/6_PNI_2011/Philologia/6_80093.doc.htm
10. Пістунов І.М., Амеліна С.М. Технології комп'ютерного перекладу: навч. Посібник / І.М. Пістунов, С.М. Амеліна. - Дніпропетровськ: Дніпропетровський державний аграрний університет, 2008. – 107 с.
11. Програми для перекладача [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.englishhelp.ru/soft/soft-for-translator.html>
12. Рыбкин Сергей. Доступная память: Почем translation memory для народа? [Електронний ресурс] : Журнал «Компьютерра». – 2006. – Режим доступу: <http://offline.computerra.ru/2006/662/294984/>
13. Соловьева А. В. Профессиональный перевод с помощью компьютера. – СПб. : Питер, 2008. – 160 с.
14. Українська мова Посібник для самотійного вивчення дисципліни / І.Ю. Юрова. – Донецьк : ДонУЕП, 2010. – 178 с.
15. Чому перекладачі блокують роботу судів в Англії. - [Електронний ресурс] : 2012. – Режим доступу : http://www.bbc.co.uk/ukrainian/entertainment/2012/03/120315_interpreters_courts_it.shtml

16. Шалова Н.С. Формування професійної компетенції майбутніх перекладачів шляхом використання інформаційно-комунікативних технологій [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vchdpu/ped/2011_85/Shalova.pdf

17. Detsch, Roland. Im Dienste der Verständigung – Dolmetsch- und Übersetzungsdienste der EU [Електронний ресурс] : 2009. – Режим доступу: <http://www.goethe.de/ges/spa/pan/spg/de5450154.htm>

18. Fischer Michael. Übersetzungsarbeit in der Europäischen Union // Sprache und Politik: Europas Babylon [Електронний ресурс] : Zeitschrift «Deutschland». – 2001. – № 3. – Frankfurter Societäts-Druckerei GmbH. – Режим доступу : <http://www.sochorek.cz/archiv/artikel/uebersetzung/eu.htm>

19. PROMT Language Service Provider (LSP) 9.0 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.balukh.com/news/a-175.html>

20. PROMT представляет гибридную технологию перевода [Електронний ресурс] : 2010. – Режим доступу: <http://www.promt.ru/press/news/33362/>

Стаття надійшла до редакції 30.10.13

Гуменюк О., к.филол.н., доц.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко

Проблемные вопросы компьютерного перевода (немецкий и украинский языки)

В научных исследованиях уделяется недостаточно внимания использованию новейших информационных технологий (ИТ) в процессе профессиональной подготовки будущих переводчиков. Поэтому целью данной статьи является анализ возможностей применения инновационных технологий в переводческой деятельности. В статье рассматриваются основные проблемы, связанные с оптимизацией компьютерного перевода, в частности трудности, возникающие при использовании технологии ТМ и сочетании компьютерного перевода с редактированием текста.

Ключевые слова: системы программного обеспечения перевода, компьютерные программы перевода, конфигурация компьютера, редакторы словарей, глоссарии терминов, немецко-украинский и украинско-немецкий направления перевода, редактирование перевода, типичные ошибки машинного перевода, обслуживание программного обеспечения, память перевода, сервисы онлайн-перевода.

Humenyuk O., Ph.D, Associate Professor
Institu filology of Taras Shevchenko National University of Kyiv

Problem questions of computer translation (German and Ukrainian languages)

In scientific researches not enough attention is given to the use of the newest information technologies (IT) in the process of professional training of future translators. Therefore, the

aim of this article is exploring the possibilities of application of innovative technologies in translational activity. The article deals with the main problems related to the optimization of computer translation, in particular the difficulties originating at the use of TM technology and the combination between the computer translation and the text editing.

Key words: *systems of the software translation, translation software, computer configuration, dictionarie editors, glossaries of terms, the German-Ukrainian and Ukrainian-German translation direction, translation editing, typical mistakes of machine translation, software services, translation memory, online language translation services*

УДК 821.161.2

Даниленко В., к.філол.н., док.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ПОСТКОЛОНІАЛЬНИЙ СИНДРОМ В УКРАЇНСЬКІЙ МАЛІЙ ПРОЗІ 90-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті аналізується постколоніальний синдром в українській малій прозі 90-х років ХХ століття. В оповіданнях Юрія Винничука, Володимира Діброви, Богдана Жолдака, Олександра Ірванця, Ярослава Лижника, Катерини Мотрич, Василя Портяка, Василя Трубая, Анатолія Шевчука ілюструється несприйняття українськими авторами радянських цінностей та колоніальної дійсності.

Ключові слова: *постколоніальна критика, метрополія, колонія, колоніальна система, колоніальні комплекси, культурне плазування, ренегат.*

Напередодні та після розвалу Радянського Союзу висміювання радянських цінностей і колоніальних традицій стало модним в українській літературі. Сплеск сатири у співаній поезії, зокрема в творчості Андрія Панчишина, Івана Сітарського, Едуарда Драча, Ігоря Жука, Олександра Смика, Тризубого Стаса, в поезії літгуртів Бу-Ба-Бу, «Пропала грамота», Володимира Цибулька, Леся Подерев'янського був спрямований проти радянських ідеалів та колоніальних комплексів українського суспільства.

Висміювання цінностей – старий і перевірений метод осквернення ідеалів, на яких тримається політична система. Підйом сатири завжди спостерігається під час кризи суспільства. Якщо в 90-і роки ХХ століття в Україні був період підйому сатири, бо в розвалі СРСР передова частина українського суспільства бачила шанс вирватися з колоніального і тоталітарного минулого, концтаборів, голодоморів, арештів, нищення національної культури, то в Росії такого підйому сатири не було, оскільки російське суспільство бачило в розвалі радянської системи національну трагедію, вважаючи Радянський